

СПЕЦИФІКА НАУКОВО-ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ ЯК ОБ'ЄКТА ЧИТАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

О. В. Вашуленко

Типова освітня програма з літературного читання для 3-4 класів спрямовує вчителів на формування у молодших школярів умінь досліджувати побудову і зміст науково-художнього тексту. Цей вид тексту має свої особливості, провідні функції та основну мету.

У науково-художньому тексті наукова інформація подається з елементами художнього стилю. Пізнавальна інформація розкривається за допомогою сюжету, характеристики (опису) образів, подій, явищ, але дійсність в ньому реальна і об'єктивна, відсутній підтекст. За жанровою та тематичною різноманітністю – це оповідання, пізнавальні казки, повісті про явища природи, історичні події, видатних особистостей, різноманітні відкриття в різних галузях знань.

Основна функція наукового стилю – пізнавально-інформаційна, яка реалізується аргументацією доказів, логічним викладом думки, однозначністю розуміння викладу. Логічність викладу наукового стилю зумовлює вибір відповідних синтаксичних одиниць (складних складнопідрядних і складносурядних речень, що дають найширші можливості для розвитку думки, ускладнених синтаксичних конструкцій тощо). Однозначність досягається термінологічною насиченістю, ілюстративним матеріалом у вигляді рисунків, схем тощо.

Важливою функцією науково-художнього тексту є комунікативна, яка забезпечує діалогову взаємодію читача з текстом, автором твору.

Під час опрацювання науково-художніх текстів молодші школярі оволодівають такими умінями: практично розрізняти такі тексти з-поміж інших видів, самостійно знаходити в них достовірну, науково підтверджену інформацію; розкодувати графічну інформацію, яка міститься в тексті; перетворювати графічну інформацію в текстову; знаходити і розрізняти інформацію природничого, історичного, культурознавчого характеру; пояснювати явища природи, історичні факти, події, співвідносити їх з текстом; здійснювати смисловий аналіз змісту тексту; складати план; висловлювати власне судження щодо змісту тексту.

Науково-художні твори є важливим джерелом формування світогляду молодших школярів, збагачення їхніх знань. Вони сприяють розвитку логічного, поняттєвого мислення.

Важливим і визначальним в організації роботи над формуванням у молодших школярів умінь досліджувати і взаємодіяти з науково-художніми текстами є мотиваційне забезпечення освітнього процесу, урахування рівня розвитку читацьких умінь школярів; застосування доцільно обґрунтованих методів і прийомів, які враховують специфіку опрацювання науково-художніх текстів; формування в учнів загальнопредметних умінь, які є визначальними для смислового сприймання науково-художніх текстів.